

Jaroslav Balvín se jako soukromá osoba i na různých pracovních a akademických pozicích téměř čtvrt století věnuje romské problematice. Zabývat se jí začal v Ústí nad Labem, kde v letech 1993–1996 působil jako ředitel Ústavu pro studium romské kultury zřízeného Univerzitou J. E. Purkyně. V roce 1994 Balvín založil Hnutí R sdružující pedagogy, pracující s romskými dětmi a mládeží, a další zainteresované odborníky, spolky a iniciativy. Dlouhodobě působí jako fotograf a v pozdním věku i jako literát.

Narodil se v roce 1947 v rodině inspektora prodejen Jaroslava Balvína nejst. a prodavačky textilu Jarmily Krblichové ve Stráži pod Ralskem. Několik let jej vychovává babička v Třebechovicích nad Orebem, narodí se mu mladší sestra Marie. Navštěvuje základní školu v Mimoni, později i tamní gymnázium. Po maturitě začíná studovat učitelství pro základní školy pro druhý stupeň v oborech dějepis a český jazyk na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem. Zde se seznamuje s Evou Čadíkovou, pocházející z Doks. V roce 1971 se berou. Postupně se jim narodí tři děti, Zuzana, Klára a roku 1981 nejmladší Jaroslav (autor tohoto textu).

Zkraje sedmdesátých let Balvín absolvuje roční povinnou vojenskou službu v Litoměřicích a Benešově u Prahy. Po vojně začíná působit jako učitel na základních školách, nejprve v Jablonném v Podještědí, později Doksech, kde s rodinou žije. Ve volném čase se věnuje sborovému zpěvu, amatérské fotografii a sportu, zejména vytrvalostnímu běhu, cyklistice a plavání. Vstupuje do Komunistické strany Československa a navštěvuje Večerní univerzitu marxismu-leninismu.

Učitelské místo po třech letech opouští a souběžně s dálkovým studiem filozofie dějepisu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze téměř celá sedmdesátá léta pracuje jako vysokoškolský lektor v Ústavu jazykové a odborné přípravy pro zahraniční studenty v Zahrádkách u České Lípy. Zakládá zde diskuzní klub cizinců, s nimiž cestuje po celém Československu. V roce 1980 získává doktorát.

V roce 1982 začíná pracovat jako odborný asistent a vysokoškolský učitel filozofie, etiky a pedagogiky na Pedagogické fakultě v Ústí nad Labem, kam se v roce 1986 s rodinou stěhuje. Několikrát cestuje do Sovětského svazu, nejdéle je zde v letech 1988–1989, kdy v Institutu zvyšování kvalifikace na Státní Lomonosově univerzitě v Moskvě absolvuje šestiměsíční kurz filozofie a etiky.

V Průboji, orgánu Severočeského krajského výboru KSČ, publikuje Balvín v letech 1987–1988 několik referátů a reportáží u příležitosti zahraničních cest a koncertů nebo výročních vystoupení pěveckých souborů pedagogických pracovníků v Ústí nad Labem a České Lípě, jejichž členem byl. V jednotlivých událostech, např. v koncertu na soutěži pěveckých sborů v Banské Bystrici či v cestě

do Maďarské lidové republiky, nachází kolektivní plnění socialistických a komunistických závazků, případně vzornou realizaci přátelství Československa se Sovětským svazem a s dalšími zeměmi Východního bloku nebo souzvuk se stranickou linií. Příspěvky protkává exkurzy z marxistické estetiky a pedagogiky i ideologicky pojaté filozofie dějin.

Tendenčnost je v kontextu ostatních článků z oblasti kultury a cestování v Průboji na konci osmdesátých let až přepjatá, tónem mají Balvínovy příspěvky blíž k hlavním, politickým textům z předních stran regionálního komunistického listu. Balvín (ve svých čtyřiceti letech) své přesvědčení buďto nepředstírá, nebo kalkuluje – v tom případě ale, jak se záhy ukáže, počítá se špatnými čísly. V článcích také v hojné míře nacházíme vyjádření autorova pohnutí, někdy v souvislosti s dějinnými vítězstvími i utrpením lidu Sovětského svazu a Východního bloku, jindy nad osudy žijících jedinců a silou mezilidských vztahů nebo nad západem slunce či rozlehlostí moře.

Tu více, tam méně umělecky působivé romantické impresy jsou ještě příznačnější pro text Balvínovy brožury *Cesta přátelství* vydané Domem přátelství v Ústí nad Labem, resp. Okresním výborem Svazu československo-sovětského přátelství Ústí n. L. Jde o reportáž z autorových cest do družebního města Ústí v Sovětském svazu Vladimíru v letech 1987 a 1988. Publikace byla vydána v roce 1990 a v úvodu je opatřena následující poznámkou: „Text brožury byl napsán před 17. listopadem 1989. Rozhodli jsme se do textu již nezasahovat a nechat na zvážení čtenářům i soudu historie, co z hodnot, o nichž se píše, zůstává a zůstane pro další společenský vývoj nosné a aktuální.“

Stranická uvědomělost z tohoto delšího útvaru nečiší tak jako z Balvínových příspěvků v Průboji. Jeho podstatnou část ale pisatel věnuje problematice perestrojky v konkrétních vladimirských a ústeckých provozech a podnicích, a i to bylo v posledních letech a měsících komunistického režimu ve vyjádřeních jeho stoupenců tendenční. Nosné a aktuální nezůstává krátce po vydání *Cesty přátelství* nic.

Ústav marxismu-leninismu na Pedagogické fakultě, na němž Balvín působil, je krátce po sametové revoluci rozpuštěn a většina jeho učitelů odejita. Včetně Balvína. Místo nachází na základní škole v Povrlech u Ústí nad Labem, kde se uplatní se svou původní aprobací. Zároveň pokračuje ve studiu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a v roce 1994 završuje kandidaturu věd v oboru pedagogika prací věnovanou etickým situačním hrám, využitelným ve výuce žáků druhého stupně základních škol. S touto učební metodou, která pro něj zůstane důležitá i v budoucím směřování, se poprvé seznámil na cestách do Sovětského svazu.

Ústav pro studium romské kultury, 1993 –1996

Na labskoústeckou Pedagogickou fakultu, v roce 1991 transformovanou na Univerzitu J. E. Purkyně, se Balvín vrací už v roce 1993, kdy začíná vést Ústav pro studium romské kultury. Jeho

zřízení v roce 1992 inicioval tehdejší prorektor doc. Jiří Vomáčka s ohledem na vysokou koncentraci romského etnika v přirozeně spádové oblasti univerzity, tedy v severních Čechách, v optimistické víře v řešení dlouhodobých problémů s Romy spojenými vědeckými metodami.

Balvín je de facto jediným zaměstnancem ústavu (publicista František Roček kousavě píše o „nejmenším ústavu na světě“), spolupracuje však s řadou externistů z univerzity a postupně i s institucemi a osobnostmi z celé České republiky i ze zahraničí. Během tří let, kdy ústav řídí, je pověřen spoluřešením pěti výzkumných grantů poskytnutých univerzitě Fondem rozvoje vysokých škol. Jejich tématem je zejména analýza úspěšnosti učebních materiálů, které pro ústav připravují akademičtí pracovníci Univerzity J. E. Purkyně jako Jan Melichar, Karel Kamiš či Jiří Vomáčka, a to v severočeských školách s větším zastoupením romských žáků. Kromě toho ústav organizuje kurz romštiny a semináře s romskou problematikou. Pro studenty a další zájemce pořádá zájezdy do romských osad ve východním Slovensku, k památníkům utrpení Romů a ostatních menšin za druhé světové války nebo na kulturní vystoupení romských souborů či individualit.

V popularizačních a odborných textech z tohoto období se Balvín staví proti asimilaci romského etnika do majoritní společnosti, oproti tomu poukazuje na klady multikulturní společnosti. Kromě „multikulturalismu“ často skloňuje dobově přílehlivé termíny jako „evropanství“, „demokratizace“ či „humanizace“. Balvín je i v „nové době“ opět do jisté míry moralizátorem. Nezřídka přitom končí v málo říkajících humanistických frázích, v méně šťastných chvílích opakuje formulky marxistické estetiky a hegelovské filozofie dějin povědomé z jeho publikační aktivity v osmdesátých letech.

Zmíněné texty nacházíme v Ústeckém deníku a zejména ve třech sbornících vydaných shodně v roce 1996 Hnutím spolupracujících škol R, resp. Hnutím R. To Balvín založil v roce 1992 jako platformu pro zmíněné testování učebnic, jímž byl Ústav pro studium romské kultury povinován. Při vědomí omezených finančních a organizačních možností ústavu začíná Balvín od roku 1994 profilovat Hnutí R šířeji a zároveň je registruje jako občanské sdružení.

V roce 1996 přechází Ústav pro studium romské kultury zpod záštity rektorátu univerzity pod Pedagogickou fakultu. Ta jej záhy transformuje na Centrum romistiky se zaměřením na zkoumání jazyka a kultury Romů a s Balvínem ukončuje pracovní poměr. Ve vyjádřeních, která k jeho odchodu nacházíme v Ústeckém deníku, Balvín vyslovuje domněnky, že se vedení fakulty nelíbila jeho angažmá v Hnutí R a Kulturním svazu občanů romské a neromské národnosti Jekhetane, jehož vznik, původně kvůli organizaci vystoupení košického romského divadla Romathan v Ústí nad Labem, rovněž inicioval, a také, že se univerzita podvolila názoru vedení města, podle něhož činnost ústavu vrhala špatné světlo na image Ústí.

Negativní postoj tehdejšího vedení magistrátu ke zdůrazňování romské části městské populace se zdá být dost pravděpodobný. Celá devadesátá léta v Československu, resp. České republice byla

příznačná rasismem, resp. anticiganismem většinou nepokrytě artikulovaným širokou veřejností. Legitimita sociální práce ve vyloučených lokalitách i tlak na politickou korektnost, co se postojů vyjadřovaných příslušníky bílé majority k Romům týče, byly v plenkách a Balvín asi podle mnohých řadových obyvatel i důležitých činitelů v Ústí nad Labem dělal „špinavou práci“.

Na druhou stranu, což si tehdy buďto neuvědomoval, nebo to do médií neventiloval, stál za jeho nekompromisním a definitivním odchodem z labskoústecké alma mater pravděpodobně především tlak členů místní akademické obce, kteří si pamatovali Balvínovo angažmá v Ústavu marxismu-leninismu a divili se, že se vůbec mohl vrátit a navíc ihned získal vedoucí funkci.

Magistrát hlavního města Prahy, 1997–2006

Po propuštění z univerzity Balvín pod hlavičkou občanských sdružení Jekhetane a zejména Hnutí R pokračuje v započaté práci bez záštity akademického pracoviště. Nadále rozvíjí spolupráci s celou řadou subjektů, které mají s Romy v Ústí nad Labem nebo severních Čechách co do činění, jako kluby mládeže, úřady městských částí, školy, kulturní střediska atd.

Balvín reviduje původně užší, utilitární zaměření Hnutí R: nyní chce síť pedagogů škol s vyšším podílem romských žáků a dalších odborníků i laiků rozšířit a rozvíjet po vzoru reformních pedagogických směrů jako Waldorfské školství, školy Montessori či tzv. jenský plán. Členové sítě mají při několikadenních setkáních na jedné z hostitelských škol sdílet své zkušenosti. K původním šestnácti školám v Ústí nad Labem a dalších městech severních Čech se skutečně připojují další školy a organizace i soukromé osoby z celé České republiky. Celkem k roku 1995 Balvín uvádí na čtyři desítky individuálních a kolektivních členů, k roku 2000 už 240, k roku 2003 pak 300. Spolupráci utužuje a další navazuje i s odborně podobně zaměřenými osobnostmi a institucemi v zahraničí. Výrazná je přirozeně především česko-slovenská spolupráce, později kooperace se členy nebo s hosty z dalších zemí Evropy, především ze států Visegrádské čtyřky.

Členové Hnutí R na setkáních řeší praktické i teoretické aspekty výuky a výchovy Romů školou povinných, ale i obecnější otázky jako začleňování romského etnika do majoritní společnosti. Majoritu vyzývají k toleranci a zájmu o minoritu, Romy k sebevědomé diskuzi s bílými, posilování jejich identity a utváření vlastní elity. Hnutí R ve vyjádřeních některých svých členů dokonce „tlačí“ na genezi jakéhosi „romského národního obrození“.

Setkání hnutí bývají často velmi živá – díky setkávání profesionálů a vědců z různých oborů s laiky i příslušníky romského a neromského etnika, dále díky naturelu samotných romských členů a hostů a zejména jejich živelným tanečním a hudebním vystoupením při doprovodných akcích. Nepominutelným aspektem této vitality je i jistá excentričnost samotného Jaroslava Balvína. Jakožto hlavní organizátor a častý řečník bývá doslova všude. Na pozdějších setkáních se projevuje i jako autor

doprovodných fotografických výstav. Jedná se o výsledky výprav za Romy, které portrétuje v jejich přirozeném prostředí. Díky prudkému rozvoji služeb fotografických studií a rozšíření digitální fotografie v devadesátých letech přitom Balvín zrychluje a zefektivňuje proces tvorby snímků, které si kdysi musel vyvolávat sám.

V roce 1997 Balvín nachází novou práci v Praze, kam se také stěhuje (a vlastně tím odchází od rodiny). Hnutí R mění adresu, čímž je stvrzen vývoj regionální platformy v subjekt nadregionální či dokonce nadnárodní.

V letech 1997–2006 Balvín pracuje jako referent pro národnostní menšiny na Magistrátu hlavního města Prahy. Formálně je pracovníkem odboru školství a mládeže, podřízen je radnímu pro oblast zdravotnictví, sociální péče a národnostních menšin a zodpovídá se také poradnímu sboru odborníků na národnostní menšiny a jejich představitelů. Má však poměrně volnou ruku. Praha totiž ještě ve druhé polovině devadesátých let stále hledá vztah k národnostním menšinám v nových podmínkách po roce 1989. Balvín tak může výrazně otisknout zkušenosti a strategie získané a vyvinuté v rámci Hnutí R do vůbec první koncepce Hlavního města Prahy ve vztahu k národnostním menšinám. Ta byla Radou Hlavního města Prahy schválena v roce 2003 a podle aktualizované verze pro období 2016–2020 je de facto stále platná.

Velmi pravděpodobně právě díky Balvínovi tak hrála a dosud hraje romská menšina v politice Prahy vůči národnostním menšinám prim a měla a má svá specifika: magistrát zřídil pozici koordinátora pro záležitosti romské komunity a podporuje romské pedagogické asistenty; soustředí se tedy na **sociální** pomoc pražským Romům. Oproti tomu ostatním národnostním menšinám Praha pouze subvencuje jejich spolkovou činnost. Za „své“ národnostní menšiny přitom hlavní město považuje ty, jejichž představitelé jsou v Praze usídlení už několik generací a které se sdružování v zájmu uchování své původní identity věnují dlouhodobě a soustavně. Zároveň musejí být „čitelné“, tzn. dá se s nimi bezproblémově komunikovat úřední cestou, a v neposlední řadě vůbec mají mít o spolupráci a podporu zájem. Takové jsou především národnostní menšiny východoevropské, nejaktivnější z nich jsou Slováci, Maďaři, Bulhaři a Ukrajinci.

Do gesce referenta pro národnostní menšiny patří monitorování jejich spolků a administrace krátkodobých účelových grantů na podporu vzdělávací a kulturní činnosti. Balvín dále přebírá a udržuje při životě, resp. v hibernovaném stavu dlouholetý plán Prahy zřídít Dům národnostních menšin, kde by se činnost menšin koncentrovala (po všemožných komplikacích dům funguje až od roku 2007). Nad rámec úředního postu se Balvín ve spolupráci s předáky národnostních menšin podílí na přípravě a realizaci kulturních akcí jako koncerty, autorská čtení nebo výstavy, spolupracuje s řadou národnostně minoritních umělců a sám je častým vystavujícím fotografií ze života národnostních menšin, stále především, ale už ne jen Romů. Na rozdíl od většinově negativního přijetí v původním

působí se přitom Balvín s fotografiemi z vyloučených lokalit v Ústí nad Labem, Mostu a na Slovensku, ale i se snímky romských umělců setkává v Praze s pochopením a zpočátku dokonce s nadšením.

Balvín je i u velkých festivalů Praha srdce národů a Khamoro a na půdě magistrátu začíná pořádat pravidelné konference zástupců národnostních menšin. Jednu sekci přitom obyčejně rezervuje příspěvkům členů Hnutí R, jehož činnost tak v rámci těchto tzv. Pražských konferencí pokračuje. V referátech z tohoto období Balvín vedle multikulturalismu oslavuje interkulturalismus, který klade důraz na obohacování velkých kultur těmi menšími, ale i menších mezi sebou.

Hnutí R získává účastí na Pražských konferencích a také rozvíjenou spoluprací s Úřadem vlády, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky i různými univerzitními pracovišti vyšší prestiž. Vytrácí se tím ale jeho původní silná stránka, a sice zakotvení na konkrétním místě, tedy v Ústí nad Labem, resp. severních Čechách, kde bylo možné v těsnější a intenzivnější spolupráci původních členů ihned aplikovat sdílené zkušenosti do pedagogické praxe. Přesunem do Prahy přestává být Hnutí R odpovědné konkrétní komunitě a jeho dopad na učitelkou praxi už není tak evidentní.

Referáty přednášejících a záznamy jejich diskuzí na setkáních a konferencích Hnutí R zachycují sborníky, jichž do roku 2001 vyšlo téměř dvě desítky. Některé příspěvky se už v devadesátých letech průkopnický věnují tématu přípravných tříd a pedagogických asistentů. V brožurách jsou kromě hlavních textů zastoupeny např. i anketa o rasismu provedená mezi labskoústeckou (bílou) mládeží, ukázky z textů romských autorů, nejčastěji Eleny Lackové a Vlada Oláha, medailony romských osobností, vládní usnesení a zprávy o situaci romské komunity, metodické pokyny ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, informace o průběžné činnosti Hnutí R atd. atd. Publikace tedy tvoří nepříliš sourodý konglomerát textů a blíže než k charakteristice sborníku mají k bulletinu.

I s delším časovým odstupem jsou sborníky Hnutí R hodné pozornosti. Zastoupeny jsou v nich texty praktiků (pedagogů a sociálních pracovníků), aktivistů (Karel Holomek), sociologů, historiků a dalších respektovaných vědců (Milena Hübschmannová, Ctibor Nečas, Bartoloměj Daniel a další) i vládních a ministerských expertů (Ladislav Goral, Petr Uhl, Albína Tancošová a další). Pro dnešek i pro budoucnost tak sborníky zůstávají ponejvíce bohatým časosběrným pramenným materiálem pro použití sociology a historiky zaměřenými na problematiku romské minority, jejího vzdělávání a obecněji národnostních menšin a lidských práv v devadesátých letech 20. století.

K sborníkům Hnutí R (i k většině samostatných publikací Jaroslava Balvína, o nichž ještě bude řeč) je třeba dodat, že představují tzv. „šedou literaturu“, subvencovanou vlastní režii nebo pomocí grantů a vydávanou pouze v nákladu několika set výtisků na klíč komerčním vydavatelem (Balvín

téměř výhradně spolupracuje s pražským nakladatelstvím Radix). Knihy šíří převážně mezi hosty konferencí či spřízněné odborníky, později mezi své studenty, a rozesílá jejich povinné výtisky knihovnám.

Univerzity v Nitře a ve Zlíně, 2006–2017

V roce 2006 se Balvín vrací na akademickou půdu. Na Univerzitě Konstantína Filozofa v Nitře začíná působit jako ředitel a docent Ústavu romologických štúdií. Balvín zde až do roku 2009 učí zejména multikulturní výchovu, vede závěrečné práce mnohých studentů. Ve vlastním odborném působení úzce spolupracuje s doktorkou Lenkou Vavrekovou, specializovanou na terénní sociální práci. Vedle toho spolu s ambiciózním mladým polským romistou Łukaszem Kwadranssem koedituje dva sborníky romistů ze zemí Visegrádské čtyřky a přednáší i na Vyšší pedagogické škole v Lodži.

V roce 2007 Balvín vydává *Metody výuky romských žáků*, kde shrnuje své dosavadní dílo. Vlastní teorii pedagogiky Romů formuluje především na základě výstupů činnosti Hnutí R a zkušeností s etickými situačními hrami získaných především v době působení na povrslské základní škole začátkem devadesátých let. Jakousi ideovou bází či myšlenkovým rámcem jsou mu přitom nadále poznatky, jež načerpal ideologicky poznamenaným studiem pedagogiky, etiky, dějepisu a jeho filozofie, při stanovování pedagogických strategií ale zároveň vychází i z nejsoučasnejších vládních materiálů, evropského práva a směrnic OSN ochraňujících národnostní menšiny.

Výraznou linku v knize tvoří kritické vyrovnání s dobově populárními rasistickými teoriemi publicisty Petra Bakaláře založenými na hrubé aplikaci genetiky a zejména s postuláty první generace vystudovaných romistů v čele s Markem Jakoubkem a Tomášem Hirtem. Ti na základě přímého pozorování Romů ve východoslovenských osadách i v českých ghettech, opírajíce se také o (post)moderní antropologii, kritizují vyzdvihování významných romských osobností či podle nich někdy dokonce jejich umělé vytváření Balvínem a dalšími soudobými romskými i neromskými aktivisty. Oproti tomu chtějí Jakoubek, Hirt a spol. strhnout pozornost odborné i laické veřejnosti na reálný, každodenní život běžných Romů. Za marnou označují snahu budovat „romský národ“. Poukazují na to, že reálná, historicky založená stratifikace Romů i vyvíjení jejich mocenských strategií jsou hrubě klanové, tzn. „nestátotvorné“, a zároveň nejsou „jedni Romové“ – podle nich existuje celá řada jejich skupin, které nemají jakoukoli ambici se s jinými skupinami spojovat ve společném zájmu. Balvínovou generací romistů, resp. romských aktivistů poptávané „romské národní obrození“ včetně vytváření elity romského národa považují Jakoubek s Hirtem za mýtus ve smyslu, v jakém o mytologii píše antropolog Claude Lévi-Strauss, a dodávají, že v době, která na základě historické reflexe vědomě směřuje k eliminaci národních zájmů, jde mimochodem také o politicky nebezpečnou snahu.

V roce 2011 získává Balvín zaměstnání na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kde až dodnes působí na Ústavu pedagogických věd Fakulty humanitních studií. Jako docent garantuje bakalářské studium s názvem Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů. Zároveň pořádá další setkání Hnutí R, někdy v rámci mezinárodních vědeckých konferencí, jež pojmenovává InteRRa. Zatím poslední, dvaadvacáté setkání hnutí, se konalo ve Šluknově v roce 2013, tedy dva roky po velkých protiromských demonstracích na Šluknovském výběžku.

V roce 2012 Balvín vydává knihu *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Vzhledem k tomu, že jejím jádrem jsou stati podrobně vysvětlující pojmy multikulturality, interkulturality a mnohé další, jim podřízené, má zřejmě jít především o skripta pro zlínské studenty. Vedle slovníkových pasáží ale v knize nacházíme texty povědomé z předchozí knihy *Metody výuky romských žáků*, v nichž Balvín explikuje svou teorii pedagogiky. Téměř polovinu publikace pak tvoří přetištěné práce většinou nitranských studentů, jež vznikly na Balvínovo zadání. Smysl a konzistenci knihy ještě více znejišťují autorovy fotografie, z nichž některé s jejím tématem nesouvisejí ani volně (motiv loďky, racka, stromu...).

Pedagogika, andragogika a multikulturalita je jednou z řady publikací, které Balvín rychle za sebou vydává po roce 2010, zřejmě aby naplnil formální požadavky profesorského inauguračního řízení, o něž požádal na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Autor se v knihách pochopitelně často opakuje, až překrývá, jeho záběr je na druhou stranu příliš roztráštěný, teze nejsou myšlenkově silné či nové a vlastně ani příliš zjevné. Obecně: při četbě většiny dost volně asociovaných, přesto však v podstatě repetitivních úvah a pojednání, kumulovaných v Balvínových pozdějších sborníkových textech i monografiích, často vyvstává otázka, o čem vlastně jsou a komu a k čemu mohou být dobré. Tyto otázky zřejmě napadaly i komisi, která v roce 2013 nedoporučila vědecké radě PF MU v Brně udělit Balvínovi profesorský titul, pouze jej „pochválit za celoživotní činnost“.

Ačkoli šlo o uznání akademickou obcí Balvínovi v životě pravděpodobně nejvíce, společenský přínos jeho působení na univerzitách spočívá nejspíše nejvíc v osobnostním vlivu na desítky či dokonce stovky studentů, s nimiž udržuje nadstandardní vztahy. Jeho největší životní zásluhou však zůstává organizační úsilí spojené s většinou mimouniverzitními aktivitami, které si vytyčil a realizoval v Hnutí R, a potom práce na koncepci pražské politiky vůči národnostním menšinám.

Na sklonku života své matky a po její smrti v roce 2013 se Balvín stále častěji vrací do rodné Stráže pod Ralskem. Začíná se angažovat v místním společenském a kulturním dění, pořádá výstavy fotografií spojené s historií a přítomností Stráže. Ta je jedním ze sudetských měst nejvíce stížených přemety 20. století. Trpí odchodem německého obyvatelstva, následky ekologicky nešetrné těžby uranu i nezaměstnaností. Do jisté míry se tak Balvín vrací na začátek – jeho diplomová práce, již téměř

před padesáti lety obhájil na labskoústecké Pedagogické fakultě, se zabývala sociálním vývojem Stráže a jeho odrazem v místních roubených stavbách z 19. století.

V současnosti se Balvín nadále věnuje focení a vystavování svých snímků a také začíná psát básně, ve kterých naplno nechává projevit bytostný lyrismus. Ten od svých raných textů, publikovaných do roku 1990, v dalším díle spíše upozadoval. S pomocí studentů zlínské univerzity, na niž stále dojíždí učit, Balvín své fotografické, básnické, ale i akademické dílo publikuje na internetových stránkách <http://jaroslavbalvin.eu>. Na web přispívá netradičně i formou prezentací a videí v režii studentky Moniky Farkašové. Balvín v nich v moderním střihu švihácky prezentuje své znalosti, názory a celkový pohled na svět. Možná by se tak dal označit za nejstaršího žijícího youtubera v Čechách.

(Zpracoval: Jaroslav Balvín)

Použitá literatura:

BALVÍN, Jaroslav: 40 let úspěšné práce. Pěvecký sbor severočeských učitelů v České Lípě. Průboj, 39, 4. 9. 1987, s. 5. 1 obr.

BALVÍN, Jaroslav: Akademická Banská Bystrica. Průboj, 39, 27. 5. 1987, s. 5.

BALVÍN, Jaroslav: Cesta pěveckého sboru. Z Ústí n. L. přes Banskou Bystrici a Nyiregyházu do družstevního Šumenu. Průboj, 39, 4., 5. 7. 1987, s. 8. 4 obr.

BALVÍN, Jaroslav: Cesta přátelství. Ústí nad Labem : Dům československo-sovětského přátelství, 1990. 74 s.

BALVÍN, Jaroslav: Diplom romskému divadlu. Severočeský regionální deník, 5, 22. 5. 1995, č. 118, s. 8. 1 obr.

BALVÍN, Jaroslav: Metody výuky romských žáků. Vyd. 1. Praha : Radix, 2007. 200 s.

BALVÍN, Jaroslav: O zajímavém a důležitém výchovném projektu. Ústecký deník, 1, 13. 10. 1993, č. 134, s. 10.

BALVÍN, Jaroslav: Pedagogika, andragogika a multikulturalita. Vyd. 1. Praha : Hnutí R v nakl. Radix, 2012. 232 s., [xxiv] s. obr. Příl.

BALVÍN, Jaroslav: Romathan podruhé. V ústeckém divadle i v příštích letech. Severočeský regionální deník, 5, 23. 5. 1995, č. 119, s. 11. 1 obr.

BALVÍN, Jaroslav: Sbor českolipských učitelů. Nad uměleckými a společenskými souvislostmi sborového zpěvu po roce 1948. Průboj, 40, 16. 2. 1988, s. 5. 1 obr.

Fakulta humanitních studií. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [online]. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, c2017 [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/fhs/struktura/balvin1/>

KOLÁŘ, Jaroslav: Diskriminace romského etnika? Ústecký deník, 4, 26. 7. 1996, č. 173, s. 1, 7.

Koncepce politiky hl. m. Prahy ve vztahu k národnostním menšinám. Praha a národnosti. [Zpracoval Jaroslav Balvín]. Praha : Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2003. 44, 50 s. Romové a alternativní pedagogika. 16. setkání Hnutí R na Technické univerzitě v Liberci 2.–3. června 2000. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 2000. 198 s.

Nad nejmenším ústavem na světě se stahují mraky. Ústecký deník, 4, 3. 4. 1996, č. 80, s. 6.

Odborný a fotografický profil. Jaroslav Balvín [online], c2017 [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://jaroslavbalvin.eu/odborny-a-fotograficky-profil/>

Osobní sdělení manželky, syna

Přehled publikační činnosti do roku 2013. Jaroslav Balvín [online], c2017 [cit. 18. 5. 2017]. Dostupné z: <http://jaroslavbalvin.eu/prehled-publikacni-cinnosti-do-roku-2013/>

ROČEK, František: Pláč nad nejmenším ústavem na světě. Ústecký deník, 4, 27. 7. 1996, č. 174, s. 6.

Romové a dětské domovy. Sborník z 8. setkání Hnutí R v Děčíně a ve Františkově nad Ploučnicí ve dnech 11.–13. dubna 1997. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1997. 135 s.

Romové a etika multikulturní výchovy. 13. setkání Hnutí R v Brně a Rudňanech 6.–8. května 1999. [Sborník]. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1999. 199 s.

Romové a historie. Sborník z 6. setkání Hnutí R ve Zvláštní škole v Rakovníku 4.–5. října 1996. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1996. 160 s.

Romové a jejich učitelé. 12. setkání Hnutí R v Květušíně 27.–28. listopadu 1998. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1999. 143 s.

Romové a majorita. (K výchově zdravých vztahů mezi lidmi). Sborník ze 7. setkání Hnutí R ve Speciálních školách pro mentálně postižené v Kladně 13.–14. prosince 1996. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1997. 139 s.

Romové a obec. 17. setkání Hnutí R v Pardubicích, 7.–9. prosince 2000. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 2001. 175 s.

Romové a obecná škola. (Přípravné ročníky a projekt „Začít spolu“). 5. setkání Hnutí R v ZŠ Karviná 9.–10. května 1996. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1996. 121 s.

Romové a pedagogika. 15. setkání Hnutí R na Technické univerzitě v Liberci 24.–25. března 2000. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 2000. 147 s.

Romové a sociální pedagogika. 18. setkání Hnutí R v Přerově a v Levoči, 7.–9. června 2001. Jaroslav Balvín, Július Tancoš a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 2001. 196 s.

Romové a univerzity. 14. setkání Hnutí R na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích 3.–4. prosince 1999. Jaroslav Balvín, Gabriel Švejda a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 2000. 167 s.

Romové a volný čas. Sborník z 9. setkání Hnutí R v Brně 17.–18. října 1997. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1997. 155 s.

Romové a zvláštní školy. Sborník z 10. setkání Hnutí R v Ostravě. Jaroslav Balvín a kolektiv. Ústí nad Labem : Hnutí R, 1997. 189 s.

Sametová revoluce v Ústí nad Labem : svědectví studentů po dvaceti letech / [editor Jaroslav Rokoský]. Ústí nad Labem : Univerzita J.E. Purkyně, 2009. 152 s.

Personální bibliografie:

<http://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2017/05/balvin-bibl.pdf>